

Na kemi nevojë Financime Publike të Demokracisë

An interview with Julia Cagé

April 14, 2022

Në fund të vitetve 2018 dhe fillim të viteve 2019 “jelek verdhët” dilnin çdo javë për të sfidur Emmanuel Macron. Çarjet e zbuluara nga një kontestim i tillë shoqëror shkojnë thellë dhe pasqyrojnë institucionet demokratike që janë minuar vazhdimisht. Nga një sistem partiak që favorizon interesat e donatorëve të mëdhenj në një profesion të pasigurt gazetarie, Julia Cagé, autore e ‘Të Shpëtojmë Median’ dhe ‘Çmimi I Demokracisë’, paraqet se çfarë mund të nevojitet për t’i rregulluar ato. Fatura e demokracisë, referendumet dhe sfera publike Evropiane: paraqet ide të reja për të ribalancuar pushtetin dhe përfaqësimin në të gjithë shoqërinë.

Kontineti i madh: librat tuaj reflektojnë mbi dy shtylla të sferës publike: informacionin dhe përfaqësimin. Në trazirat e sotme sociale, a shihni ndonjë nga pikat e dobëta të adresuara në punën tuaj?

Julia Cagé: Po: kriza në përfaqësim. Pas krizës së jelekëve të verdhë në Francë qëndrojnë një kërkesë për dukshmëri. Ajo që bie në sy në Le Prix de la Democratie është se është një libër që kam filluar ta shkruaj në vitin 2014. Do ta kisha shkruar pavarësisht nëse u zgjodh presidenti Emmanuel Macron edhe nëse do të kishin fituar kandidatët presidencialë Hamon, Mélenchon apo Fillon. Por në të njëjtën kohë, në dritën e ngjarjeve, ajo merr një rëndësi të veçantë sepse një nga argumentet e saj qendrorë është kriza aktuale në përfaqësim – e cila shpjegon pjesërisht rritjen e populizmit – si shkak i mënyrës se si financohen fushatat politike. Kjo metodë financimi i bën politikanët më të privilegjuarit që financojnë fushatat e tyre, në krahasim me pjesën më të madh të njerëzve. Ky fenomen ishte simptomatik i fushatës së Emmanuel Macron, i cili pati një nxitje jashtëzakonisht të suksesshme për mbledhjen e fondeve që, për mendimin tim, erdhi me çmimin e politikave të zbatuara më pas, përkatësisht heqjen e taksës së pasurisë dhe taksës së daljes, dhe zbatimin e taksës së sheshtë.

Ku duhet të shikojmë për të rregulluar këtë krizë përfaqësimi? Politika duket e largët nëse e keni fjalën për politikën kombëtare në Paris apo politikën evropiane në Bruksel dhe Strasburg.

Mendoj se kemi nevojë për ndryshime rrënjësore në nivel kombëtar. Prandaj kam propozuar një parlament të “përzier” dhe një reformë në mënyrën e zgjedhjes së deputetëve tanë. Niveli i dytë që ka vërtet kuptim është niveli evropian. Kjo është ajo që është shqetësuese për lëvizjen e jelekëve verdhë: kur i pyet ata për një listë të mundshme evropiane, përgjigja e tyre e parë është se Evropa nuk është një nga shqetësimet e tyre dhe nuk është nivel i rëndësishëm. Prandaj e djathta ekstreme po luan me këtë refuzim të Evropës për përfitime elektorale.

*Evropa është ajo që ne bëjmë prej saj dhe më e
rëndësishmja ajo që Franca i bën saj*

Unë në fakt mendoj se ne e kemi përdorur shumë shpesh Evropën si një lloj shënjestre: “nuk është faji ynë, është faji i Evropës”, ose “ne nuk i duam këto reforma, por Evropa na i detyron ato”. Në vend të kësaj, ne duhet të pranojmë faktin se Evropa nuk është diçka që sapo u shfaq nga ajri. Evropa është ajo që ne bëjmë prej saj dhe, më e rëndësishmja, ajo që Franca i bën asaj. Prandaj firmosa manifestin për demokratizimin e Evropës dhe një nga propozimet kryesore të tij është një Parlament Evropian i përbërë nga parlamentarë kombëtarë, kështu që ne mund t’i japim fund kësaj situatë ku të dy nivelet nuk flasin me njëri-tjetrin ose niveli kombëtar i hedh fajin Evropës.

Si e shihni kuadrin aktual institucional të Evropës?

Kuadri aktual nuk është demokratik dhe kjo është ajo nga e cila vuan Evropa. Ne kemi nevojë për një nivel lokal më të përfshirë, një përfaqësim kombëtar më përfaqësues dhe një përfaqësim evropian që përbëhet nga përfaqësitë kombëtare.

Një nga propozimet e përshkruara në *Le Prix de la démocratie* janë kuponët e demokracisë, të cilat do t’i mundësonin çdo qytetari të financojë partinë e zgjedhur. A nuk do ta përforcojë ky sistem ndarjen midis konceptit të demokracisë si mbivendosje e interesave private dhe një tjetër që e sheh demokracinë si mjet për të çuar më tej të mirën e përbashkët?

Kuponët e demokracisë janë një përgjigje ndaj manipulimit aktual të lojës demokratike për shkak të rëndësisë në rritje të financimit privat për fushatat dhe partitë. Premisa e librit është se demokracia ka një kosto që duhet financuar, megjithëse nuk duhet të jetë e pakufizuar si në Shtetet e Bashkuara. Nëse duam që kjo kosto të mos përballohet nga interesat private, duhet të financohet nga paratë publike. Një nga propozimet më ambicioze në librin tim është të kufizojë në mënyrë drastike donacionet e fushatës. Sot ka një limit prej 4600 euro për individë në fushatë dhe 7500 euro për person për partitë. Këto shuma janë shumë të mëdha. Ju mund të mendoni se në Francë nuk ka asnjë problem sepse donacionet janë të kufizuara, përveç se një donacion prej 7500 euro i jep 40 herë më shumë peshë dikujt me para se dikujt pa para dhe që do të bënte një sakrificë të madhe financiare duke dhuruar 150 euro. Prandaj propozoj një kufij prej 200 euro. Është mjaft drastike, por ka meritën e krijimit të kushteve të barabarta për çdo qytetar që do të dhuroj.

Atëherë kemi nevojë për financim publik të demokracisë. Sot ajo merr dy forma. Nga njëra anë, ka financim publik indirekt nëpërmjet lehtësimit të taksave për donacionet private, që është pjesë e padrejtësisë së sistemit: jo vetëm që i lëmë më të pasurit të financojnë jetën politike, por edhe i subvencionojmë ata për ta bërë këtë nëpërmjet lehtësimit të taksave. Nga ana tjetër, financimi i drejtpërdrejtë publik i partive politike ka problemin të qenit fikse në intervale pesëvjeçare pasi varet nga rezultatet e zgjedhjeve të fundit parlamentare, ndërsa jeta politike nuk fiksohet në intervale pesëvjeçare – e shohim sot me jelekë verdhët dhe shfaqjen në En Marche!

Është jetike t'i jepet e njëjta peshë çdo qytetari në përputhje me idenë e "një person, një votë". Kjo barazi duhet të pasqyrohet dhe të përfshihet në financimin e partive.

Për mua është jetike t'i japim të njëjtën peshë çdo qytetari në përputhje me idenë "një person, një votë". Kjo barazi duhet të reflektohet dhe të përfshihet në financimin e partive. Çdo qytetar duhet të marrë të njëjtën sasi parash publike për të financuar, lëvizjen që ata do të zgjedhin dhe këtu do të hynin kuponët e demokracisë, duke marrë paratë publike që shpenzohen sot për demokracinë dhe duke ia ndarë çdo qytetari me një tarifë prej 7 eurosh për person në vit.

Sot, shumë parti po bëjnë thirrje për rikthimin e referendumeve. Unë nuk jam aspak pro. Unë mendoj se pasi një përfaqësuesi të jetë zgjedhur dhe i është dhënë një mandat, ata duhet ta shohin atë deri në fund të tij. Kur rikthejmë referendumet, në përgjithësi është për arsye të gabuara. Nga ana tjetër, ne duhet t'ju japim qytetarëve më shumë mënyra për të sinjalizuar se cilët politikanë u pëlqejnë dhe cilët nuk u pëlqejnë dhe kjo është gjithashtu diçka që do ta lejonin nëpërmjet kuponëve të demokracisë. Do të dërgonte sinjale si për partinë në pushtet ashtu edhe për opozitën. Në Francë vuajmë edhe nga partitë opozitare që nuk bëjnë asgjë kur nuk janë në pushtet, nuk bëjnë propozime dhe nuk janë gati kur të marrin pushtetin. Ata duhet të bëjnë kundërpropozime dhe të marrin pjesë në procese dhe debate demokratike. Për mua, kuponët demokratikë janë gjithashtu një mjet për demokraci të vazhdueshme duke shmangur eksceset e mundshme të kthimit të referendumeve.

Libri juaj nxjerr në pah përqendrimin e kapitalit në media si një mjet ndikimi dhe censurimi, ose të paktën autocensurimi. Por, a nuk do të thotë rrjedhshmëria dhe mungesa e rojtarve të ofruar nga rrjetet sociale - të cilat janë burime të njohura dhe jetike informacioni, që nga Pranvera Arabe deri te *jelekë verdhët* - se ato janë një hapësirë alternative për shprehje demokratike?

Jo. Debati rreth rrjeteve sociale ka ndryshuar dukshëm. Nga mesi i viteve 2000 deri në vitin 2011 dhe nga Pranvera Arabe, rrjetet sociale u panë si një mjet çlirues që u mundësonte qytetarëve të anashkalonin kontrollin e qeverisë mbi median dhe të komunikonin drejtpërdrejt me njerëzit. Ishte rezultati logjik i lirisë së shtypit. Sot, përkundrazi, duken si një mjet për përhapjen e lajmeve të rreme, dezinformative, në thelb, djallit të ri. Unë kam dhënë mësim për pesë vite dhe e kam parë këtë ndryshim në literaturë: ne kemi kaluar nga praktikisht gjithçka pozitive në të gjitha negative. Gjatë kryengritjeve popullore në Egjipt dhe Tunizi, përdorimi i rrjeteve sociale, për një kohë të gjatë, ka qenë një mënyrë e qeverisë për të mbajtur nën kontroll liderët e tyre, të cilët tani po monitorohen.

Në demokracitë perëndimore, ku ka pasur më pak entuziazëm, po bëhen pyetje në lidhje me rolin e mediave sociale në përhapjen e lajmeve të rreme dhe mungesën e ruajtjes së portave të kryera zakonisht nga media. Grupet kërkimore janë në rritje. Një punim mbi rolin e lajmeve të rreme në zgjedhjen e Trump në Shtetet e Bashkuara nga Hunt Allcott dhe Matthew Gentzkow arriti në përfundimin se nuk kishte një efekt shumë të fortë. Të tjerë thonë se vetëm për shkak se nuk ka pasur një efekt shumë të fortë në këtë rast nuk do të thotë se nuk do të ketë në të ardhmen ose se nuk ka pasur në Brexit. Është një temë e

nxehetë që kërkon që studiuesit të bëjnë një hap prapa. Por, ajo që është e sigurt është se ka pasur një ndryshim në mënyrën se si shihen rrjetet sociale. Në një farë mënyre, mendoj se ne kemi shkuar nga një ekstrem në tjetrin dhe se e vërteta qëndron diku në mes.

Dhe kriza aktuale e informacionit nxjerr në pah nevojën për gazetari më të mirë dhe më shumë gazetarë.

Për sa i përket punës së gazetarëve, besoj se janë dy pika të rëndësishme. Nga njëra anë, duhet të ketë një ndryshim thelbësor në kushtet e punës së gazetarëve. Në *L'information à tout prix*, Nicolas Hervé, Marie-Luce Viaud dhe unë dokumentuam faktin se, për shkak të presionit njerëzor dhe të burimeve mbi personelin editorial, *copy and paste* përdoret gjithnjë e më shumë në dëm të prodhimit origjinal të lajmeve. Kjo kthehet në atë që thashë në *Sauver Les Médias*: është më mirë të kemi një qasje jofitimprurëse ndaj gazetarisë për t'i dhënë përparësi cilësisë së lajmeve mbi fitimin.

*Ka shumë punë për të bërë, për të rindërtuar
besimin mes qytetarëve dhe mediave*

Nga ana tjetër, ka shumë punë për të bërë kur bëhet fjalë për edukimin mediatik. Fenomeni i "filluskave të filtrit" i studiuar nga Eli Pariser dhe Dominique Cardon – të cilët i referohen informacionit të mbivendosur, absolutisht jo i rastësishëm që konsumojmë në rrjetet sociale – nuk merret domosdoshmërisht parasysh, madje edhe nga studentët e mi me arsim të lartë të Shkencave Po. Gradualisht, ata e kuptojnë këtë dhe po fillojnë të përdorin shfletimin privat, duke fshirë historitë e tyre dhe kukit e tyre...

Çfarë, sipas jush, qëndron pas shfaqjes së retorikës së dhunshme ndaj gazetarëve?

Pas dhunës ndaj gazetarëve, e cila është e pafalshme, fshihet një pyetje: kush i zotëron mediat dhe deri në çfarë mase mundet ky pasqyrim i njëanshëm i ngjarjeve të tilla si protestat e *jelekëve të verdhë*? Kur flas me jelekë verdhët apo me çdo qytetar tjetër, më bën përshtypje imazhi që shumë njerëz kanë për gazetarët: për ta, imazhi i gazetarëve mishërohet nga... Christophe Barbier, nga editorialistët që jetojnë në lagjen e 6-të të Parisit dhe bëjnë një jetese shume e rregullt.

Megjithatë, realiteti është se profesioni i gazetarit është gjithnjë e më i pasigurt si për sa i përket statusit të punësimit ashtu edhe pagës. Për mua, kjo rastësi varet kryesisht nga struktura aksionere e medias. Media tani është e lidhur me – dhe jo pa arsye – nëntë pronarët miliarderë: Xavier Niel, Patrick Drahi dhe të tjerë. Mendoj se ka shumë punë për të bërë në rindërtimin e besimit mes qytetarëve dhe mediave. Unë reflektoj shumë për këto çështje, përfshirë edhe vetë gazetarët. Por ky mosbesim është i rrënjësor thellë dhe kjo përpjekje do të marrë kohë.

Duke iu rikthyer debatit rreth Evropës dhe ndërtimit kulturor të Evropës, a mendoni se ia vlen të zhvillohen mediat evropiane? Bazuar në një model transmetimi të shërbimit publik, si Arte, apo në crowdfunding, siç sugjeruat për mediat në përgjithësi?

Kur them se duhet të ketë crowdfunding për median, unë jam duke mbrojtur idenë e mediave jofitimprurëse, të financuara nga njerëzit, me donacione që vijnë pjesërisht nga shteti. Unë jam kundër lehtësimit të taksave, por mendoj se financimi publik i medias duhet të bëhet në këtë mënyrë. Nëse do të kishte para të mjaftueshme në crowdfunding, nuk do të kishte nevojë për këtë sistem.

Arte është një model i mirë. Ka iniciativa të tjera, si VoxEurop jofitimprurëse, e cila përkthen artikuj evropianë të lajmeve. Atyre u mungon financimi dhe kjo është lloji i strukturës që duhet të mbështetet nga crowdfunding. Ne kemi arritur ta bëjmë Evropën për studentët. Brezi i ri është shumë evropian dhe mund të lulëzojë në mediat evropiane. Megjithatë, pengesa kryesore është gjuha, e cila paraqet një kosto të konsiderueshme për shkak të përkthimeve.

Ky është një version i shkurtuar i intervistës së botuar për herë të parë në frëngjisht me Le Grand Continent.

Julia Cagé is Assistant Professor of Economics in the Department of Economics at Sciences Po Paris. Her books include *Saving the Media* (Belknap Press, 2015) and *The Price of Democracy* (Fayard, 2018).

Published April 14, 2022

Interview in Albanian

Translation available in English

Published in the *Green European Journal*

Downloaded from <https://www.greeneuropeanjournal.eu/na-kemi-nevoje-financime-publike-te-demokracise/>

The Green European Journal offers analysis on current affairs, political ecology and the struggle for an alternative Europe. In print and online, the journal works to create an inclusive, multilingual and independent media space. Sign up to the newsletter to receive our monthly Editor's Picks.